

Tazria - Metzora: Shtiklach

וְנִרְאָה לָתֵת טַעַם לְסִמִּיכַת וּבִיּוֹם הַשְּׁמִינִי
עִם מֵה שְׁלִפְנָיו, שָׂבָא לָתֵת טַעַם
לְעֵכָבֶת הַמִּילָה עַד יוֹם הַשְּׁמִינִי וְלֹא צִוָּה
לְמוֹל בְּיוֹמוֹ כְּמוֹ שֶׁמְצִינּוּ בְּמִקְנֵת כֶּסֶף (שֶׁבַת
קל"ה), לָזֶה כָּתוּב אַחֵר אוֹמְרוּ וְטַמְּאָה שְׂבֻעָה
יָמִים וּבִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְגו' לֹאמַר כִּי לְטַעַם
זֶה הוּא שְׂעֵבֶב הַמִּילָה, וְהוּא עַל דְּרָף אוֹמְרָם
ז"ל (נִדְּחָה ל"א:) כִּדִּי שְׂלֵא יִהְיוּ כָּל הָעוֹלָם
שְׂמֵחִים וְאָבִיו וְאִמּוֹ עֵצִיבִים. וְרַז"ל אוֹמְרוּ
(מדר"ר תצא פ"ו) וְזֶה לְשׁוֹנֵם לָמָּה הִתְיַנּוֹק נְמוּל
לְחַ' שֶׁקָּנָה ה' רַחֲמִים עָלָיו עַד שִׁיְהִיָּה בּוֹ
כַּח, וּכְשֶׁם שֶׁרַחֲמָיו עַל הָאָדָם כִּן רַחֲמָיו
עַל הַבְּהֵמָה שֶׁנֶּאֱמַר (אָמַר כ"ב כ"ז) וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי
וְהִלָּאָה יִרְצָה עַכ"ל. וְצָרִיף לְדַעַת מִי גָּלָה
סוּד זֶה כִּי בַח' יָמִים יִהְיֶה בּוֹ כַּח לֹא פָּחוּת
וְלֹא יוֹתֵר. וְנִרְאָה כִּי כַּח הָאָמּוֹר בְּדַבְרֵיהֶם
הוּא מֵה שֶׁאָמַר בְּזוֹהַר (תוֹרֵיץ מ"ד. אָמַר צ"א:) שֶׁהוּא
כִּדִּי שֶׁיַּעֲבֹר עָלָיו שְׂבֻת וְתִגְיַעְהוּ נִפְשׁ
הַחַיּוֹנִית הַנִּשְׁפָּעֵת בְּעוֹלָם בְּיוֹם הַשְּׂבֻת
כִּידוּעַ וְאִזּוֹ יִהְיֶה בֶּן קִימָא, וְהוּא שֶׁאָמְרוּ
ז"ל כַּח הַחַיּוֹנִי, וְתִמְצָא שֶׁאָמְרוּ ז"ל (ב"ר פ"ו)
שֶׁקֹּדֶם שָׂבָא שְׂבֻת הָיָה הָעוֹלָם רוֹפֵף וְרוֹעֵד
כִּיּוֹן שָׂבָא שְׂבֻת נִתְחַזַּק וְנַח ע"כ. וְהוּא מֵה
שֶׁאָמְרוּ כִּדִּי שִׁיְהִיָּה בּוֹ כַּח. עוֹד יִרְצָה
בְּאוֹמְרוֹ וּבִיּוֹם בְּתוֹסֶפֶת וְא"וֹ לְהַסְמִיךְ מִילָה
לְמַצּוֹת נִדְּחָה שְׂמֵלִפְנֵיהָ, לֹאמַר כִּי זֶה תְּלוּי

(ג) וּבִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְגו'. צָרִיף לְדַעַת לָמָּה
הַצָּרִף לְצִוּוֹת לָזֶה וְהִלָּא כָּבֵר
אָמְרָה הַתּוֹרָה בְּפִרְשַׁת לָךְ כָּל פְּרִטֵי דִינֵי
מִילָה. וְאִם לְהוֹדִיעַ שֶׁצָּרִיף לְמוֹל בְּיוֹם וְלֹא
בְּלִילָה, גַּם לְהוֹדִיעַ אֶפְלוּ בְּשַׁבַּת, כְּמוֹ
שֶׁדָּרְשׁוּ ז"ל (תו"כ, שֶׁבַת קל"ב.) וּבִיּוֹם אֶפְלוּ
בְּשַׁבַּת, קָשָׁה לָמָּה לֹא רָשַׁם ה' פְּרִטֵי דִינֵים
אֵלָיו שֶׁם בְּפִרְשַׁת מִילָה שֶׁנִּכְתְּבָה בְּפִרְשַׁת
לָךְ לָךְ? וְאוּלַי כִּי לֹא קָבַע ה' פְּרִט זֶה בְּמַצּוֹת
אֲבָרָהֶם, שְׂלֵא יַחֲשֹׁב אָדָם כִּי לֹא הִקְלָה ה'
שְׂבֻת לְגַבֵּי מִילָה אֶלָּא לְהֶאֱבֹת שְׂלֵא קָבְלוּ
הַתּוֹרָה וְחִמְרַת שְׂבֻת, אֲבָל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּצְטַוּוּ
מֵה' (תִּשְׁא ל"א י"ד) מְחַלְלֵיהָ מוֹת יוֹמֵת לֹא יִדְחָה
שְׂבֻת, וְהֵגַם שֶׁאָמְרוּ ז"ל (תְּלוּי ק) שֶׁהַמַּצּוֹה
בְּסִינֵי נֶאֱמָרָה אֶלָּא שֶׁנִּכְתְּבָה בְּמִקּוּמָה, אַף
עַל פִּי כִּן יֵשׁ מְקוֹם לְבַעַל דִּין לְחַלֵּק כִּי אֵין
לְלַמֵּד לְהַקְלֵל בְּשַׁבַּת וְלֹא הִקְלָה ה' בְּזֶה אֶלָּא
לְהֶאֱבֹת שְׂלֵא קָבְלוּ הַתּוֹרָה, אֲשֶׁר עַל כֵּן
צִוָּה ה' פְּרִט זֶה לְבָנִים שֶׁקָּבְלוּ הַתּוֹרָה:
עוֹד נִרְאָה כִּי מִן הַסֵּתֶם פְּשׁוּט הוּא כִּי מַצּוֹת
מִילָה שֶׁנֶּאֱמָרָה בְּפִרְשַׁת לָךְ לָךְ
לְאֲבָרָהֶם אֲבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם הַדְּבָרִים הֵם
כִּנְתִּינֵתָן מִפִּי הַגְּבוּרָה לְאֲבָרָהֶם בְּלֹא תוֹסֶפֶת
דְּבָרִים בָּהֶם אַחֵר מִתֵּן תּוֹרָה, וּמַעֲתָה אֵין
מְקוֹם שִׁיְצַוֶּה ה' לְאֲבָרָהֶם לְמוֹל אֶפְלוּ בְּשַׁבַּת
כִּי הוּא מַעֲצָמוּ כֵּן יַעֲשֶׂה, הֵגַם שֶׁמְקִיִּים כָּל
הַתּוֹרָה כְּלָה אַף עַל פִּי כֵּן יִדְחָה שְׂבֻת מִלְּפָנֵי
מִילָה, כִּי מִילָה הִיא מַצּוֹה שֶׁנִּצְטַוָּה בָּהּ
וְשְׂבֻת הִיא מַצּוֹה שְׂלֵא נִצְטַוָּה בָּהּ כָּל עֶקֶר
וְאִם לֹא עָשָׂה כֵּן הָרִי זֶה ח"ו לֹא טוֹב עָשָׂה,
וְאִם כֵּן אֵין מְקוֹם שִׁיְצַוֶּהוּ ה' לְמוֹל אֶפְלוּ

בַּשַּׁבָּת, וְאִם הָיָה מְצוּיָה הָיָה מִשְׁתַּבְּרִים
הַקְּלָמוּסִים עָלָיו לְמַה הֶעֱרַף לְצוּוֹת וְכוּ',
אֲשֶׁר עַל כֵּן הֶעֱרַף הַכְּתוּב לְצוּוֹת עַל הַדְּבָר
אֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֵׁשֶׁשׁ בְּשִׁמְרַת שַׁבָּת. כְּמוֹ
כֵּן מֵה שֶׁדִּרְשׁוּ שֵׁם בְּתוֹרַת כְּהֵנִים בְּרַבּוּי
תִּבְתַּת יְמוּל בְּשֶׁר לְמוּל אֶפְלוּ בְּהֶרֶת, מְצוּיָה
זוֹ לֹא נֶאֱמָרָה לְאַבְרָהָם מִטַּעַם הַנּוֹכַח:

(ערכין טו:). וְעַל זֶה קָרָא מֹשֶׁה תִּגְרַב בְּאִמְרוֹ:
"וַיִּמְאֹז בְּאִתִּי לְדַבֵּר בְּשִׁמְךָ" וְגו' (שמות ה, כג),
כְּדַעַת הַמְּדַרְשׁ הָאוֹמֵר: כָּל פְּרָקְמִטְיָא שֶׁל
מֹשֶׁה הִיָּתָה בְּאִז וְכוּ' (ילקוט שמעוני שמות
קעד). רְמִז לְמִילָה, וְכֵן מְסִיק בְּהַדְּיָא בִּילְקוּט
פְּרִשְׁת בְּשִׁלַּח (רמא, טו) בְּפָסוּק "אִז יִשִּׁיר
מֹשֶׁה" (שמות טו, א), שֶׁנֶּקְרַע הַיָּם בְּזִכּוֹת
הַמִּילָה שֶׁנִּתְּנָה בְּיוֹם שְׁמִינִי כְּמִסְפֵּר "אִז",
וְכֵן כָּל אוֹתָן "אִז" שֶׁמְזַכֵּיר בְּמִדְרַשׁ דְּבָרִים
רַבָּה בְּפָסוּק "אִז יִבְדִּיל מֹשֶׁה" (דברים ד, מא),
כִּי גַם בּוֹ רְמִז לְמִילָה הַמְצַלֵּת מִן שְׁפִיכוֹת
דְּמִים, כְּמַבְאָר לְמַעְלָה פְּרִשְׁת בֵּא בְּפָסוּק "רְאוּ
כִּי רָעָה נִגְדַּת פְּנִיכֶם" (שמות י, י). וְכֵן הִצַּלְת
נִפְשׁוֹ לֹא הִיָּתָה אֶלָּא בְּ"אִז", שֶׁנֶּאֱמָר: "אִז
אָמְרָה חֲתָן דְּמִים לְמוֹלֵת" (שמות ד, כו). וְכֵן
קִנְתוּרוֹ לֹא הָיָה אֶלָּא בְּאִז, שֶׁנֶּאֱמָר: "וַיִּמְאֹז
בְּאִתִּי אֶל פְּרַעֲה לְדַבֵּר בְּשִׁמְךָ" (שם ה, כג). אָמַר
מֹשֶׁה: יוֹדַע אֲנִי שֶׁעֶרַל שְׁפָתַי אֲנֹכִי, וְלֹא
בְּאִתִּי לְדַבֵּר בְּשִׁמְךָ כִּי אִם מֵאִז, שֶׁסְּמַכְתִּי עַל
הַמִּילָה הַרְמוּזָה בְּאִז, שֶׁתְּהִיָּה סְבֵה גַם לְתַקוּן
עֶרְלַת הַפֶּה, וְרוֹאֵה אֲנִי שֶׁלֹּא הוֹעִילָה כְּלוּם.

כל' יקר

[ב] אָדָם כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְגו'. סִמְךָ
פְּרִשְׁת נִגְעִים לְפָרִשָׁה הַקּוֹדֶמֶת
הַמְּדַבֵּרַת בְּמִילָה, לֹאמַר לָךְ שֶׁהַמִּילָה דוֹחָה
אֶת הַנִּגְעִים⁶, כִּי בְּכָל מְקוֹם הַמְצוּיָה הַמְּקַדְּמֶת
דוֹחָה אֶת הַמְּאַחֶרֶת, כְּמַבְאָר לְמַעְלָה פְּרִשְׁת
וַיִּקְהַל, עַל אִמְרָם ז"ל: "הַקְּדִים שַׁבָּת לְמִשְׁכָּן,
לֹאמַר לָךְ שֶׁהַשַּׁבָּת דוֹחָה מְלֹאכֶת הַמִּשְׁכָּן."
וְעַל צֵד הַרְמִז נִרְאֶה לִי אִמְרוּ רַז"ל,
"גְּדוּלָה מִילָה שֶׁדוֹחָה אֶת הַנִּגְעִים"
(נדרים לא:), לְפִי שֶׁסְּתָם מִילָה סְבֵה לְמִילַת כָּל
אַרְבַּע עֶרְלוֹת, וּמְכַלְלֵם עֶרְלַת הַפֶּה, וּכְשֶׁהוּא
נִמּוּל מְעַרְלַת הַפֶּה לֹא יִסְפֵּר לְשׁוֹן הָרַע, וְאִז
לֹא יָבוֹא לִידֵי נִגְעִים הַבָּאִים עַל לְשׁוֹן הָרַע

והובא אל הפהן. אין טהרתו כי אם על ידי פהן, יען כי כל מי אשר הוא מזרע אהרן נמצאו בו שלש מדות טובות הפכיים לאלו, כי חטא הלשון גורם כל ריב וכל נגע וביין אחים יפריד, על פן יבוא אהרן שאחז במדת השלום וירפא לזה, כי הוא היה אוהב שלום ורודף שלום. וכן חטא גסות הרוח, ראוי שיתקן על ידו, כי הוא היה ענו ביותר, כפאמרו רז"ל: (חולין פט.) גדול מה שנאמר במשה ואהרן ממה שנאמר באברהם, דאלו באברהם כתיב: "ואנכי עפר ואפר" (בראשית יח, כז), ובמשה ואהרן כתיב: "ונחננו מה" (שמות טז, ח). וכן חטא חמדת הממון לא היה גם כן באהרן, יען כי הפהנים לא היה להם חלק ונחלה בארץ, ולא היה להם יותר ממה שזכו משלחן גבוה, על פן היו שלמים במדת ההסתפקות ולא היו בכלל צרי העין אשר כל מגמת פניהם לאסוף ולכנס. על פן מן הראוי שכל שלשת מיני צרעת אלו לא יטהרו כי אם על ידי פהן.

חתי"ם סופר

למחנה וראה והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע, הנה הקצ"ה עשה כמנות עור וילבישם ותרגס לבושי דיקר כי מעור נזדכך עד שיעשה ממנו כמנות אור צאל"ף והיינו לבושי דיקר וכן כמזב צבגדי כהונה ועשו צבגדי קודש ותרגס נמי לבושי דיקר, מדברי של"ה למדתי כן ע"ש, והנה זה הרשע לא מצעיא שלא עשה מכמנות עור כמנות אור אלא אפי' עור צשרו הוכה בצרעת ע"כ יקח מוסר מאהרן הכהן ויראה מה צינו לאהרן הוא זילול בעור צשרו וטימא אותו ואהרן הי' הדיוט ונתעלה ונתקדש עד שזכה ללבושי יקר או לכל הפחות לאחד מצניו הכהנים אע"ג שהם זכו לזה רק ע"י אהרן בקדושתו מ"מ קדושתן עומדת ולא נתלכלכו זה לכלך עור צשרו אמנם אח"כ כשצד ורפא לו ונרפא נגע הצרעת מן הצרוע פי' מן הצרוע עצמו נרפא כי נתהפכו עוונותיו לזכיות והוא גדול ועדיף מלדיק (כמשאחז"ל יומא דף פ"ו ע"ב צבעלי תשובה גדולים יותר מן הלדיקים) ע"כ ויאל הכהן שהוא לדיק מעיקרו הוא יאל אל מחוץ למחנה ויקח לימוד מצעל התשובה הלו אשר נרפא נגע הצרעת מן הצרוע :

כלי יקר

העמק דבר

(יב) ואם פרוח תפרח⁴⁹: דין הזה הוא חוק, שיהא פריחה בכולו קל מפשיון כל שהוא, מ"מ רמז המקרא טעמו בצדו דכתיב "וטהר את הנגע" ולא כתיב "וטהרו הכהן" ויהא קאי על האדם. אלא בא ללמדנו טעם הדבר⁵⁰. וכבר ביארו הרמב"ם והרמב"ן דאפילו סימני טומאה אינם גרועים כל כך בהלכות הרופאים⁵¹, וא"כ אין זה אלא כמו דכתיב באיוב (לו, י) "ויגל אזנם למוסר ויאמר כי ישובון מאוץ", וכבר ביארנו בספר

[ז] וְאִם פֶּשַׁה תִּפְשֶׁה וְגו'. זֶה סִימָן שְׂאִין
 כַּח בְּיַד הַטֶּבַע לְדַחֹת מֵעָלָיו כֹּל
 הַפְּסֻלֹת כִּי רַב הוּא, וְזֶה גַם כֵּן מוֹפֵת שֶׁלֹּא
 נִטְהָר מִחֻטְאוֹ עוֹד טְמֵאָתוֹ בּוֹ. וְאִם לֹא פִּשְׁתָּהּ
 הַנֶּגַע, כִּבְר דְּחָה מֵעָלָיו הַטֶּבַע כֹּל עֲפוּשׁ
 וּפְסֻלֹת, זֶה מוֹפֵת כִּי כִּבְר גָּמַר בְּלִבּוֹ לְשׁוּב
 בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה. וְאִם "כִּפְסָתָה הַצָּרְעַת אֶת כֹּל
 עוֹר הַנֶּגַע מֵרֹאשׁוֹ וְעַד רַגְלָיו", כִּבְר דְּחָה
 הַטֶּבַע כֹּל הַחֲלִי לַחוּץ, וְאִז בְּלִי סִפְק יִתְרַפָּא,
 לְפִיכָן "טָהוֹר הוּא". וְכֵן מֵצֵד הָעֲנָשׁ, בְּלִי
 סִפְק אִם יִרְאֶה שֶׁהַצָּרְעַת נִתְפַּשְׁטָה בְּכֹל גּוּפוֹ
 אִז בְּיֹתֵר יִגְמַר בְּלִבּוֹ לְשׁוּב בְּתִשׁוּבָה, זֹלַת
 בְּאִם יִהְיֶה בּוֹ "בֶּשֶׂר חַי", כִּי זֶה מוֹפֵת שֶׁבְּכֹל
 אֵלֶּה לֹא יִיָּסֵר. וְרַז"ל הִמְשִׁילוֹ הַדְּבָר לְמִים,
 שֶׁכֹּל מִים רַחֲבִים אֵינָן עֲמֻקִּים, וְהַעֲמֻקִּים אֵינָן
 רַחֲבִים, כִּן אִם הַנֶּגַע אֵינּוּ רַחֵב אִז הוּא נִכְנָס
 בְּעֻמְק תוֹךְ הַגּוֹף, וַיֵּשׁ לַחוּשׁ לְהַתְגַּבְּרוֹת הַחֲלִי,
 אֲבָל אִם הוּא רַחֵב וּמִתְפַּשֵּׁט בְּכֹל הָעוֹר אֵינּוּ
 עֻמְק בְּגוֹף וַיִּרְפָּא מִהֲרָה.

בראשית ריש פרשת ויגש (בראשית מד, יח)
 דמשמעות "ויגל אזנם" דהיסורים אינם
 באים בחוזק כל כך אלא כמדבר על האוזן,
 שידע יד ה' עליו וישיב אל לבו טרם יגלה
 מוסר עונותיו לכל. וכאן הוא כמו כן, אם
 לשונו סרוח בלשון הרע וכדומה בעוונות
 שמביאים צרעת, באים סימני טומאה לגלות
 אזנו שישוב ורפא לו. אבל אם פרחת בכולו
 אין צריך עוד להתראה ע"י טומאה, שהרי
 כבר יסוריו וזוהמתו ידועים לכל, על כן
 "וטהר את הנגע", לא שהאדם טהור ואין
 צריך כפרה, אלא להיפך שהוא אות שאינו
 בר מוסר ושוב אין לטמא הנגע⁵².

העמק דבר

(מא) ואם מפאת פניו: הקדים הכתוב
 קרחת שהוא מאחורי הראש לגבחת שהוא
 מלפניו. ותו, למאי חילק הכתוב לשתיים.
 ויש בו גם כן נ"מ לדין, שאינו מצטרף חצי
 הנגע בקרחת וחצי בגבחת.
 ויש להסביר טעם בזה, דמבואר להלן
 (פסוק מ"ד) דנגעי הראש הוא על חטא
 דעות משובשות. והנה יש שני אופנים
 בזה, חדא, שמשובש בחקירה פילוסופית,
 שנית, שאינו חוקר ואינו מאמין. וידוע
 ד'דעת' הוא מה שנחלט במוח האדם הוא
 באחורי הראש, כמו שכתב הראב"ע בפרשת

(מד) בראשו נגעו: ידוע דצרעת באה על
 חטא⁸⁹. אבל אינו דומה סיבת חטא צרעת
 הגוף לצרעת הראש, דצרעת הגוף באה על
 חטא תאוה המחטיא את הבשר, וצרעת
 הראש בא על חטא דעות משובשות. ואמר⁹⁰,
 כי אע"ג דסימני קרחת וגבחת הוא "כמראה
 צרעת עור בשר", מ"מ אות הוא שבא על

יתרו⁸⁴. וגם אנחנו הראינו לדעת בזה⁸⁵ פירוש הפסוק בישעיה (כח, יג) "למען ילכו וכשלו אחור ונשברו ונוקשו ונלכדו".
וחקירה שכלית היא במוח מלפנים. והשיבוש באמונה⁸⁶ מצוי, וגרוע יותר משיבוש הבא בחקירה מעצמו. {והמקרא בספר דברים (כט, יז) קורא שני אופני אפיקורסות האלו בשם "ראש ולענה". וביארנו שם, דאע"ג דשיבוש באמונה בלי דעת, גרוע מאפיקורס מצד השכל⁸⁷, מ"מ בצד אחד גרוע האפיקורס מצד השכל, שהוא ממשיך לגסות דעתו את אחרים הרבה יותר מאפיקורס בלי דעת}. ומשום הכי נחלקו שני החצאים שבראש, וגם הקדים הכתוב הקרחת לגבחת.

עוונות שבראש. ונ"מ הוא להזהר ממנו יותר, דמי שיש לו דעות משובשות מחמיא * אחרים שמתרועעים עמו יותר מבעלי תאווה. והקדים הכתוב לזה הטעם "איש צרוע הוא, טמא הוא, טמא יטמאנו הכהן", וכל זה הוא דברים מיותרים. ובא להזהיר לכל אדם להזהר ממנו⁹¹ הרבה⁹²: המון אדם יזהרו ממנו כאשר ש"צרוע הוא"⁹³, ואפילו לא היה נזקק לטומאה הרי מהראוי להתרחק מאויר הצרוע, כדאיתא סוף פרק המדיר (כתובות עז, ב)⁹⁴ ובב"ב (כ, א)⁹⁵. אמנם⁹⁶ אפשר שהבהן שדרכו להיות אדם גדול ונעלה מסכנת הטבע אינו חושש לטבע צרעת, וכמו שמצינו ברבי יהושע בן לוי סוף פרק המדיר (שם)⁹⁷, על זה הוסיף "טמא הוא" – אחר שהגיע לכלל טומאה על כרחו "טמא יטמאנו הכהן" גם כן⁹⁸. אמנם⁹⁹ הייתי אומר דאחר שהוא¹⁰⁰ אדם גדול ראוי¹⁰¹ להתקרב לו להוכיחו שמא

ישוב ורפא לו, על זה הוא מסיים "בראשו נגעו", דאחר שהגיע לאפיקורסות שוב אינו ראוי לתוכחה, וכל שכן דפקר טפי, וכל באיה לא ישובן. אבל כל אלו אזהרות אינן אלא מי ש"בראשו נגעו", משא"כ מי שהוא צרוע מחמת עוונות התאווה, כאשר יבואר לפנינו.

טו (ב) ואמרתם אלהם: כבר נתבאר בריש
הספר (א,ב) לשון "ואמרת אליהם" שהוא
הלכות המקובלות בפרשה¹. והנה לא מצינו
בכל פרשיות שבתורה זה הלשון "ואמרתם
אליהם", רק "דברו אל בני ישראל לאמר",
שביאורו שגם אהרן ידבר אותה הפרשה
בעל פה בזה הלשון שאמר משה. אבל
"ואמרתם אליהם" – שהוא הלכות ומשניות
– אינו מן הצורך לכתוב שילמד אהרן עם
ישראל, שהרי כל המשניות ותורה שבע"פ
חובה על כל רב ללמוד עם תלמידיו.

אלא, כלפי שקשה לדבר בעניני זיבה וקרי
שהוא באברי הזרע שמתפעלים במחשבה,
והיינו סבורים שיותר טוב למעט הדיבור

והלימוד בהם, ורק משה הוא מוכרח ללמד
לישראל הקבלות שיש לו בעל פה, שלא
יאבדו מישראל, אבל אחר שכבר למדו
שוב אין המצוה להגות בהם כמצות תלמוד
תורה, שהמה למצוה אפילו בלי תועלת
למעשה ולזכירה, משום הכי כתיב בפרשה
זו "ואמרתם אליהם" – שגם אהרן ילמד
עם ישראל אחר שכבר לימדו משה בסדר
המשנה כמנהגו. והוא הדין כל רב
לתלמידיו, ומשום שבאמת בלימוד התורה
אין יוצא רע והיא "אילת אהבים ויעלת חן"
(משלי ה, יט).

וגם צוה בזה להעיר ולרמוז שהרפואה האמתית היא מאת האלהים על ידי התשובה ומעשים טובים, ושעם התרופה האלהית לא יצטרך אדם למלאכת הרפואה האנושית. ויען וביען המלאכה ההיא תכלול רפואת הצרעת, אם בהקזת הדם, וזה יהיה אם בעורק האזנים שהוא משפך המוח, ואם בזרוע הידים להקזי מהדם הסמוך ללב, ואם ברגלים להקזי מדם הכבד, לכן היה נרמז זה שלא די שלא יקזו דם מאותם משפכות האיברים הראשיים, אבל יתנו דם עליהם, וזה על תנוך אזן המטהר ועל בהן ידו ועל בהן רגלו, כאומר איני צריך להקזי דם מהאיברים הראשיים אשר אלה משפכות אליהם, אבל בהפך, שיזו דם על אותם המקומות עצמם ותבא רפואה בצרוע הזה. וכן היתה הזאת השמן, לרמוז שגם כן לא יצטרך להריק הליחות אשר באותם המשפכות נשפכות מהאברים הראשיים ההם לתרופת המצורע, לפי שבדרך פלא תהיה רפואתו על ידי תשובתו והודאת אשמו, ולא בהרקה והקזה. ולפי שהתחלת זה החולי, או יהיה מן המוח או מן הלב או מן הכבד, לכך צוה לעשות ההזאות המורות הפך ההקזה וההרקות, על האברים שהם בגוף משפכות אל האברים הראשיים ההם, והם האזן והיד והרגל. ואמר בכל אחד מהם הימנית, לפי שצד הימין הוא יותר חזק מהשמאל. ושאר השמן צוה שיתן על ראשו, כאומר שמן מראשך אל יחסר, שהוא משל אל השכל והחכמה אשר תעוז לחכם. והנה הותרה

עוד נראה לפרש על זה הדרך להיות שהצרעת כפי הטבע תכונתו תתהוה מעפשות ונהום הגוף ותגברת המרה אשר תתגבר באדם ועושה רשם בבשרו, ודבר זה יסובבנו העצבון וצרות הלב ושממון השכל, והרפואה הטבעית לזה הוא הרחקת העצבון וענינים המרחיבים לבו של אדם ומשמחים אותו. והנה בבוא נגע צרעת על האדם יכול אדם לומר כי חלי טבעי הוא אשר יקרה להאדם, ובאמר לו כי הוא זה בשביל לשון הרע לא יאמין ולא יצדיק הדברים, לזה נתחכם אל עליון וצוה שישגר המצרע בידו ישב ובגדיו יהיו פרמים וראשו יהיה פרוע ועל שפם יעטה, ודברים אלו הם כפי הטבע נגדיים לרפואת סבת הנגע ואדרבה יולידו הנגע מחדש, וכאשר יראה האדם שהגם שעשה דברים אלו שהם

נגדיים אף על פי כן על ידי שהרהר תשובה והתודה חטאתו כי בעונו אשר פשט לשונו גלה הנגע את עינו וישוב מחטאתו ויטהר לשונו ויראה כי הפך הנגע את עינו בזה ידע ויוכיח הוכחה ברורה שלא בא לו הנגע אלא לצד שדבר לשון הרע. והוא אומר זאת תהיה תורת מוציא שם רע, והפרכת הדבר והוכחתו ביום טהרתו, שהגם שעשה דברים נגדיים לחליו פנזכר אף על פי כן נטהר, בזה ידע כי תורת לשונו הרע הוא זה ולא מקרה הטבעי כחושבי מחשבות און וישמר פיו ולשונו, והוא מה שגמר אמר נרפא נגע הצרעת מן הצרוע פרוש מן הצרוע באה רפואתו ששב ורפא לו:

ובד"י לקדם אלהיו צוה להביא שני כבשים
 וכבשה אחת נקבה. והיה הכבש
 הראשון לאשם, וכבשה לחטאת, והכבש
 האחד לעולה. והיה זה, לפי שיסוד הדת
 ופנת האמונה הוא שכל מה שיקרה לאנשי
 האומה יהיה בהשגחה לתת לאיש כדרכיו
 וכפרי מעלליו, ומפני זה יחשב המצורע
 שבחטאו ואשמו נצטרע. ולפי שפשעו
 וחטאתו אולי יהיה נודע אליו, נתחייב
 להקריב קרבן חטאת. ואם נעלם ממנו אם
 חטא אם לא, נתחייב אשם, כי קרבן אשם
 תלוי כמו שנתבאר (הקדמת ויקרא) הוא למי
 שנעלם ממנו אם חטא אם לא, לכן היה
 מביא המצורע שניהם החטאת והאשם. ולפי
 שגיאאות מי יבין, איש אין בארץ אשר
 יעשה טוב ולא יחטא ביודעים או בלא
 יודעים, לכן בא האשם בראשונה לכפר על
 מה שלא נודע לו, וזהו ענין האשם שהיה
 כבש. ואחריו החטאת שהיה כבשה נקבה, כי

היה שואל הכפרה על הקל בראשונה ואחר
 כך על הכבד. ואחרי שנתכפרו עונותיו
 שעשה בדעת או שלא בדעת, באה העולה
 להקריבו ולדבקו לאלהים. והנה לא פירש
 הכתוב כאן מה שיקבל המזבח מהקרבנות,
 ומה שיאכלו מהם הכהנים, לפי שכבר נכתב
 כל זה בסדר צו וגם בסדר ויקרא.

עיין ארו ואזוב יחד נקשרים שאם גם באמת גדול הוא
 כארו ויש לו צמה להתגאות ואיננו דל גאה מ"מ
 ישפיל עצמו כאזוב וזה מרמו מנה עניות ולא עולה
 למעלה כמו חמץ שנחמץ ונחפח אך בשבועות מ"מ
 חירות ממה"מ ופסקה זוהמתן כדאי' בגמ' ריש מסכת
 ע"ז אז ויגבה לבו בדרכי ה' לכן הקריבו חמץ במזבח
 בשבועות משא"כ בשאר כל ימות השנה אם תמיד יגבה
 לבו הגם שהוא בדרכי ה' יש לחוש שירגל וילמוד עי"ז
 מדת הגאווה וההרגל נעשה טבע שני כדאי' ברמז"ס
 בענין עם עקש תחפל שלא ירגיל עצמו בזה (עיין תורת
 משה פ' נח בד"ה תמים הי' בדורותיו ופ' לו בד"ה
 ועד"ז) לכן כל שאור וכל דבש לא תקטירו כל השנה
 (מש"מ) :

שרש מלת "בֶּשֶׂר", ומלת "פנים"

(יח) ובשר כי יהיה בו. לדעתי שם "בשר" המכסה את הגידים והעצמות (פלייש)
משותף במובנו עם פעל "בֶּשֶׂר" על הודעת הבשורה. כי הבשר הוא המבשר והמודיע לחוץ
את פנימיות כחות הנפשיות אם טובות הנה או רעות, כמו שכתבו במכילתא דרשב"י (יתרו
ע, ב ברוי דחין) מתחלפין חיזו דרשימין וקמיטין במשכא דבר נש לפום עובדוי וכו'. ושם ע,
א אית לאסתכלא בדיוקנין דבני נשא בחוטמא בשפוון באפיין בידין באינון שרטוטין דידין,
עיין שם באורך מזה הענין. והצרעת בבשר מגלה גסות רוח האדם והַרְגְלוּ בלשון הרע
כמו שכתבו רבותינו (ערכין טו, א), לכן הוזכר שם "בשר" כמה פעמים במצורע. וכן יאמרו
חכמי הטבע על הבשר, שהוא מראָה [ראי] הנפש (שפיגעל דער זעעלע). והנה לפי המבואר
למְעִיין בזה הענין שכחות הנפשיות מתגלות ביותר על פרצוף הפנים, יתכן לפי זה מאד
שם "פנים" בלשונונו, כי מהוראתו דבר והפוכו, יורה על שטח החיצון הנגלה והנראה כמו
"להצהיל פנים משמן" (תהלים קד, טו). וכן יורה על התוך והפנימי כמו "כל כבודה בת מלך
פנימה" (שם מה, יד). "לחם הפנים" (שמות כה, ל) תרגם יב"ע "לחם גְּוָאָה", לפי שהלחם היה
מונח על השולחן באולם שבפנים, כי החיצון מהפרצוף יגלה את פנימיות האדם לעיני
שאר בני האדם.